

Реформування та структурна перебудова надання медичної допомоги населенню Європейського регіону

ПАРІЙ ВАЛЕНТИН
ДМИТРОВИЧ, професор,
Завідувач кафедри
менеджменту охорони здоров'я
НМУ імені О. О. Богомольця

Здоров'я громадян – найвища
турбота держави.

Гай Юлій Цезар.

В народному житті народне здоров'я – це величезна підвалина його сили, його фізичного і духовного розвитку, його політичного і державного майбутнього.

Овксентій Васильович Корчак –
Чепурківський. (1857 – 1947)

Примірна модель систем охорони здоров'я країн ЄС

ВИЗНАЧЕННЯ РЕФОРМИ ОЗ

Реформа ОЗ – дія, яка пов'язана з визначенням пріоритетів, удосконаленням політики і реформуванням інститутів, через які така політика відбувається

Cassels 1995

Реформа визначається як процес, який включає в себе послідовні і глибокі інституціональні та структурні зміни, які проводить уряд з метою досягнення цілого ряду чітко визначених політичних цілей

КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ РЕФОРМИ ОЗ

Процес

- Структурні зміни замість поетапних, еволюційних
- Зміна мети політики ОЗ з наступними інституціональними змінами на заміну постановам однієї задачі
-
- Цілеспрямованість змін замість непередбачених
- Послідовність і довготривалість
- Політичний процес зверху до низу під керівництвом національних, регіональних і місцевих органів самоврядування

ЗМІСТ

- Всесторонній охват заходів
- Визначення специфічних характеристик систем ОЗ в багатьох країнах світу.

Загальні принципи

Ліссабонська Угода

Кожен громадянин може користуватися системою медичного обслуговування згідно з умовами встановленими національним законодавством і традиціями (subsidiarity)

Загальні принципи

1. Загальне покриття завдяки обов'язковій участі населення
2. Загальнодоступність основних послуг
3. Внески на ОЗ мають зв'язок з розміром доходів
4. Контроль за ціноутворенням завдяки адміністративному механізму (тарифи, бюджети, контроль за інвестуванням)

Загальні принципи

- Вільне пересування товарів та послуг
- Вільне перетасування людей (E-111 та E-112 форми/картка)
- Директива по визначенню робочого часу
- Директива по громадській закупівлі послуг
- Міжкордонні закупівлі послуг у сфері медичного обслуговування

Напрями реформування систем охорони здоров'я країн ЄС:

- Реформи надання послуг
- Реформи у сфері формування ресурсів
- Реформи фінансування: реформи накопичення доходу; реформи розподілу ресурсів
- Реформи управління

Основні моделі систем охорони здоров'я в ЄС

Національні системи охорони здоров'я

Данія
Фінляндія
Греція
Італія
Португалія
Іспанія
Швеція
Великобританія

Системи соціального забезпечення

Австрія
Бельгія
Франція
Німеччина
Люксембург
Нідерланди
Словакія
Всі країни Центрально-східної Європи

Типологічні моделі систем ОЗ в світі

- Універсальні(модель Бевериджа)
- Соціального страхування(модель Бісмарка)
або континентальні
- “Південні” (змішаний тип фінансування -
Іспанія, Португалія, Греція, Італія)
- Інституційні або соціально – демократичні -
“Скандінавські моделі”(регіональні
надходження)
- Ліберальні
- Консервативні корпоративні.(Японія, приватні
джерела)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОДЕЛЕЙ СИСТЕМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ЄС

Національні системи охорони здоров'я

- Загальне державне покриття
- Переважно державна інфраструктура
- Фінансується за рахунок загального оподаткування
- Лікарі на державній зарплаті
- Повний державний контроль

Системи соціального забезпечення

- Покриття завдяки страховим фондам
- Змішана: державна/приватна інфраструктура
- Фінансується завдяки прибутку
- Лікарі, які працюють не за наймом, отримують платню за свої послуги
- Складна структура з багатьма групами, діючими в інтересах певних кіл

Тенденції в сфері охорони здоров'я в країнах ЄС

- Децентралізація системи управління, розвиток лікарського самоврядування
- Нові підходи до підвищення кваліфікації
- Запровадження системи управління якістю медичних послуг на основі ISO
- Запровадження системи якості медичної допомоги, яка базується на КР, МС з використанням доказової медицини

Тенденції в сфері охорони здоров'я в країнах ЄС

- Формування регульованого фармацевтичного ринку
- Співпраця з пацієнтами по розробці КР, інформованій згоді на медичні втручання
- Проведення економічного аналізу (ОМТ)

Тенденції в сфері охорони здоров'я в країнах ЄС

- Визначені послуги для споживачів (ДСГ)
- Укладання договорів із зовнішніми фірмами на надання додаткових послуг (їжа, лабораторія, рентген, IT)
- Об'єднання лікарень, які надають первинну допомогу, які базуються на спільних інтерфейсах між ІТС системами
- Конкуренція у деяких сферах (планова хірургія)
- Жорсткі фінансові обмеження у межах надавачів громадського сектору => збільшення

Деякі основні закономірності розвитку систем охорони здоров'я в ЄС.

- МАЄ СВОЇ НАЦІОНАЛЬНІ, ІСТОРИЧНІ, КУЛЬТУРНІ, ГЕОГРАФІЧНІ, КЛІМАТИЧНІ, РЕЛІГІЙНІ ТА ІНШІ ОЗНАКИ І ОСОБЛИВОСТІ
- ВІДОБРАЖАЄ ПОЛІТИЧНИЙ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ УСТРІЙ І РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ КРАЇНИ І СУСПІЛЬСТВА
- ВІДОБРАЖАЄ НАЦІОНАЛЬНІ ЦІННОСТІ КРАЇНИ
- МАЄ СВОЮ ПОЗИТИВНУ ЯКІСТЬ (ПЕРЕВАГИ) ТА НЕДОЛІКИ

Продовження слайду

- Складна для пацієнта. Ніхто не в змозі побудувати ідеальну СОЗ, яка базується на очікуваннях пацієнта
- Повинна гнучко реагувати на різноманітні зміни та сучасні виклики у світі і суспільстві
- Мати оптимально-мінімальне фінансування
- Ефективні СОЗ - засновані на принципі перерозподілів ризиків - все населення сплачує витрати на ОЗ та поділяє ризики між собою.

Країни за методом фінансування систем охорони здоров'я

Бюджетна система	Система, що будується на принципах медичного страхування	
	виплати здійснюються через єдиний соціальний фонд (централізована модель)	виплати здійснюються за посередництво різних страховиків (конкурентна модель)
Данія	Польща	Нідерланди
Фінляндія	Естонія	Швейцарія
Швеція	Франція	США
Велика Британія	Словенія	Німеччина
Ірландія	Молдова	Ізраїль

Витрати на сферу охорони здоров'я (% ВВП)

Тенденції фінансування охорони здоров'я в ЄС

- Розділення платника і надавача послуг в обох моделях
- Капітація та плата за послуги для первинної медичної допомоги
- Діагностично - споріднені групи для вторинної допомоги, (ДСГ)
- Урядовий контроль над інвестиціями та приватними фінансовими ініціативами
- Окреме фінансування освіти та наукових досліджень
- Оплата із власної кишені

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1. ПО ДЖЕРЕЛАМ ФІНАНСУВАННЯ

**2. ПО ХАРАКТЕРУ ВЗВЄМОДІЇ ФІНАНСУЮЧОЇ
СТОРОНИ (замовника медичних послуг) З
МЕДИЧНИМИ ЗАКЛАДАМИ**

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ (бюджетна система охорони здоров'я)
2. ЦІЛЬОВІ ПОДАТКИ
3. ЦІЛЬОВІ ВНЕСКИ НА ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ (систему обов'язкового медичного страхування інколи називають соціального медичного страхування).
4. ОСОБИСТІ ВНЕСКИ НАСЕЛЕННЯ (співплата за певні види послуг) ТА ІНШІ ДЖЕРЕЛА

ОСНОВНІ МЕТОДИ ОПЛАТИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

А. АМБУЛАТОРНО - ПОЛІКЛІНІЧНА ДОПОМОГА

1. ГОНОРАР

- ОПЛАТА ЗА КІЛЬКІСТЬ ВІДВІДУВАНЬ
- ДИСПАНСЕРІЗАЦІЇ
- ЗА ФАКТИЧНУ КІЛЬКІСТЬ МАНІПУЛЯЦІЙ, ТЕХНОЛОГІЙ

2. ПОДУШНЕ ФІНАНСУВАННЯ

2.1 На об'єм особистої діяльності амбулаторно-поліклінічної ланки

2.2 На загальний об'єм медичної допомоги (повне або часткове фондотримання)

2.3. На загальний об'єм поза лікарняної допомоги

2.4. З урахуванням нормативного об'єму стаціонарної допомоги по
направленню поліклініки

ОСНОВНІ МЕТОДИ ОПЛАТИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ (продовження)

Б. СТАЦІОНАРНА ДОПОМОГА

1. ОПЛАТА ЗА ПРОВЕДЕНІ ЛІЖКО – ДНІ (визначенням граничної кількості проведених планових)
2. ОПЛАТА ПО ЗАГАЛЬНОКЛІНІЧНОМУ ВИПАДКУ ЛІКУВАННЯ (КСГ, ДСГ)
3. ОПЛАТА НА ОСНОВІ ПЛАНОВИХ ОБ'ЄМІВ СТАЦІОНАРНОЇ ДОПОМОГИ (метод глобального бюджету)

Три показники, по яких визначають ефективність системи охорони здоров'я

- 1 Середня очікуваність життя при народженні (років).
- 2 Державні затрати на охорону здоров'я у вигляді процента від ВВП на душу населення.
- 3 Вартість медичних медичних послуг в перерахунку на душу населення (в доларах США).

РЕЙТИНГ КРАЇН СВІТУ ПО ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В 2014 р.

РЕЙТИНГ 2014	РЕЙТИНГ 2013	КРАЇНА	ОЦІНКА № 1	№ 2	№ 3	
1	2	<u>Сингапур</u>	78.6	82.1	4.5	2,426
2	1	<u>Гонконг</u>	77.5	83.5	5.3	1,944
3	6	<u>Италия</u>	76.3	82.9	9.0	3,032
4	3	<u>Япония</u>	68.1	83.1	10.2	4,752
5	8	<u>Южная Корея</u>	67.4	81.4	7.0	1,703
6	7	<u>Австралия</u>	65.9	82.1	9.1	6,140
7	4	<u>Израиль</u>	65.4	81.7	7.0	2,289
8	19	<u>Франция</u>	64.6	82.6	11.8	4,690
9	12	<u>Объединённые Арабские Эмираты</u>	64.1	77.0	3.2	1,343
10	14	<u>Великобритания</u>	63.1	81.5	9.4	3,647
11	—	<u>Норвегия</u>	63.0	81.5	9.1	9,055
12	15	<u>Мексика</u>	59.1	77.1	6.3	618
13	20	<u>Эквадор</u>	58.4	76.2	6.7	361
14	5	<u>Испания</u>	58.1	82.4	9.9	2,808
15	9	<u>Швейцария</u>	57.9	82.7	11.4	8,980
16	29	<u>Саудовская Аравия</u>	57.8	75.5	3.1	795
17	13	<u>Чили</u>	55.5	79.6	7.2	1,103
18	24	<u>Чехия</u>	54.1	78.1	7.7	1,432
19	23	<u>Финляндия</u>	53.3	80.6	9.3	4,232

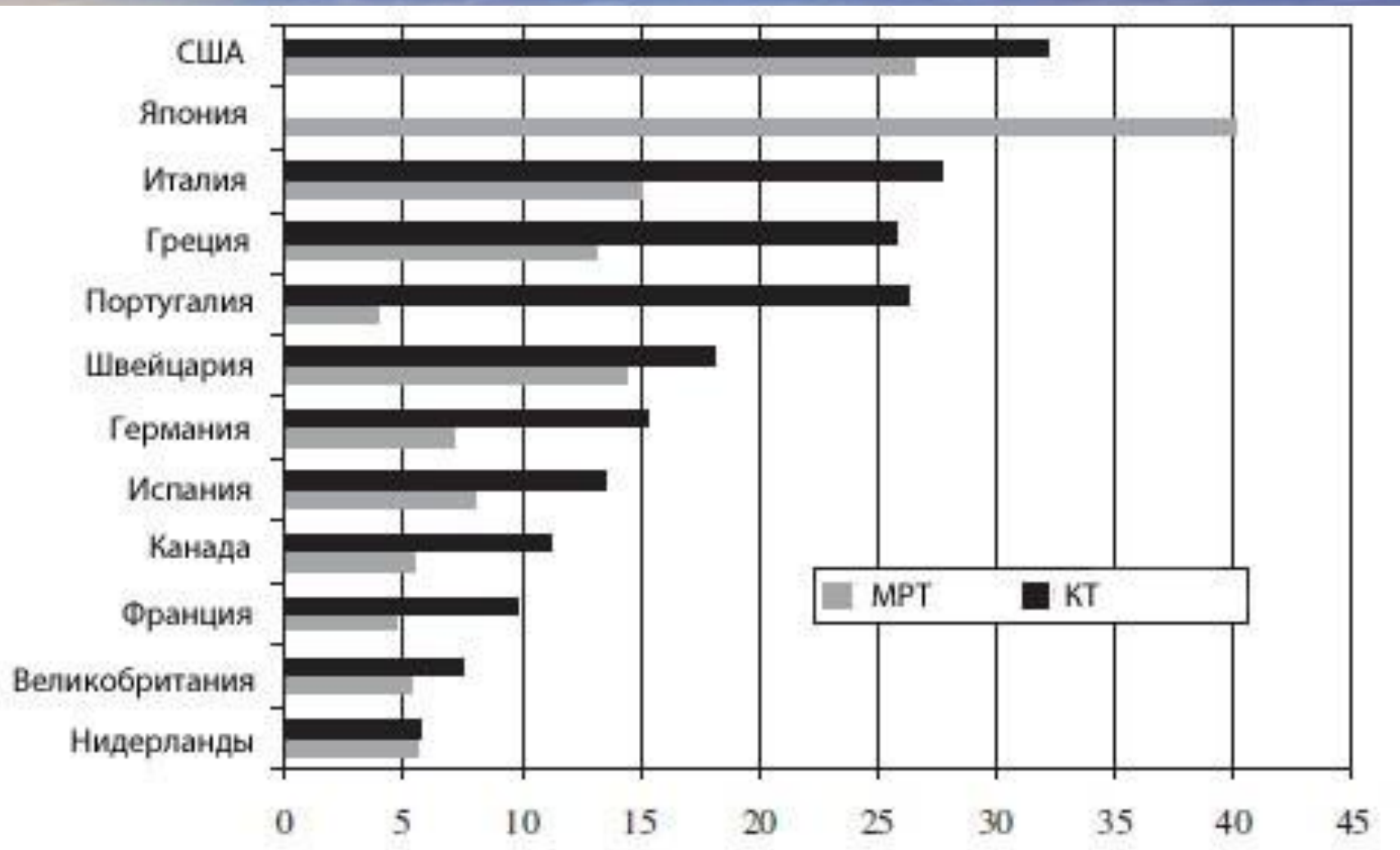
19	10	<u>Швеция</u>	53.3	81.7	9.7	5,319
21	17	<u>Канада</u>	52.9	81.2	11.0	5,741
22	21	<u>Польша</u>	52.4	76.8	6.7	854
23	30	<u>Германия</u>	51.6	80.9	11.0	4,683
24	31	<u>Греция</u>	49.9	80.6	9.1	2,044
25	11	<u>Ливия</u>	49.8	75.2	4.3	578
26	37	<u>Китай</u>	49.5	75.2	5.3	322
27	18	<u>Малайзия</u>	49.2	74.8	3.9	410
28	27	<u>Португалия</u>	47.2	80.4	9.4	1,905
29	22	<u>Таиланд</u>	46.9	74.2	3.9	215
30	33	<u>Румыния</u>	46.8	74.6	5.0	420
31	36	<u>Словакия</u>	46.3	76.1	7.8	1,326
31	44	<u>Турция</u>	46.3	74.9	6.2	665
33	32	<u>Аргентина</u>	46.1	76.0	6.8	995
34	39	<u>Дания</u>	45.7	80.1	11.2	6,304
35	16	<u>Австрия</u>	45.6	80.9	11.6	5,407
36	35	<u>Перу</u>	44.0	74.5	5.3	337
37	38	<u>Венгрия</u>	42.6	75.1	7.9	987
38	26	<u>Венесуэла</u>	42.3	74.5	4.7	593
39	47	<u>Сербия</u>	41.4	75.2	10.6	561
40	25	<u>Нидерланды</u>	41.1	81.1	12.5	5,737
41	34	<u>Бельгия</u>	40.2	80.4	10.9	4,711
42	—	<u>Беларусь</u>	37.3	72.1	5.0	339
43	43	<u>Доминикана</u>	35.0	73.2	5.4	310

44	46	<u>Соединённые Штаты Америки</u>	34.3	78.7	17.2	8,895
45	41	<u>Болгария</u>	33.7	74.3	7.3	516
46	45	<u>Иран</u>	32.5	73.8	7.5	490
47	42	<u>Колумбия</u>	31.6	73.8	6.8	530
48	40	<u>Алжир</u>	31.4	70.9	5.2	279
49	—	<u>Азербайджан</u>	27.3	70.6	5.4	398
50	48	<u>Бразилия</u>	23.9	73.6	9.3	1,056
51	—	<u>Россия</u>	22.5	70.5	6.3	887

2015 Rank	2008 Rank	Country/Region	Efficiency Score	Life Expectancy	Relative Cost	Absolute Cost
1	1	Hong Kong	89.6	83.83	5.20%	\$1,856
2	2	Singapore	85.5	82.35	4.55	2,507
3	4	Israel	71.3	82.06	7.24	2,599
4	8	Spain	70.9	82.43	8.88	2,581
5	7	S. Korea	70	81.46	7.17	1,880
6	5	Italy	67.8	82.29	9.09	3,155
7	3	Japan	66.9	83.33	10.30	3,966
8	6	Australia	63.1	82.20	9.44	6,110
9	10	U.A.E.	62.6	77.13	3.20	1,569
10	13	Taiwan	60.4	79.90	6.62	1,350
11	9	Switzerland	59.6	82.75	11.47	9,276
12	14	Saudi Arabia	59.4	75.70	3.16	808
13	11	Sweden	58	81.70	9.71	5,680
14	15	Libya	57.8	75.36	4.30	433
15	17	Mexico	57.4	77.35	6.24	664
16	12	Norway	56.1	81.45	9.57	9,715
17	25	United Kingdom	55.9	80.96	9.12	3,598
18	17	France	54.2	81.97	11.66	4,864
19	20	Malaysia	53.9	75.02	4.03	423
20	22	China	53.5	75.35	5.57	367
21	16	Chile	52.8	79.84	7.73	1,204
21	23	Finland	52.8	80.83	9.40	4,449
23	31	Poland	52.6	76.85	6.66	895
24	21	Canada	51.6	81.40	10.86	5,718
24	37	Cuba	51.6	79.24	8.81	603
26	26	Czech Rep.	51.3	78.28	7.24	1,367
27	35	Venezuela	50.7	74.64	3.60	520
28	19	Ecuador	49.8	76.47	7.54	431
28	34	Peru	49.8	74.81	5.32	354
30	23	Greece	49.6	80.63	9.82	2,146
31	36	Portugal	48.7	80.37	9.71	2,037
32	33	Germany	48.5	81.04	11.30	5,006
33	38	Turkey	47.6	75.18	5.59	608
34	28	Thailand	47.2	74.37	4.57	264
35	27	Austria	47	80.89	11.03	5,427
36	32	Netherlands	46.9	81.10	12.89	6,145
37	30	Argentina	44.8	76.19	7.28	1,074
38	43	Romania	44.2	74.46	5.34	504
39	29	Belgium	43.3	80.39	11.19	5,093
40	39	Slovakia	42.2	76.26	8.21	1,454
41	40	Denmark	41.7	80.30	10.62	6,270
42	41	Dominican Rep.	39.1	73.45	5.40	315
43	46	Hungary	38.3	75.27	8.05	1,056
44	47	Iran	36.8	74.07	6.69	432
45	NA	Kazakhstan	34.6	70.45	4.26	580
46	49	Bulgaria	34.3	74.47	7.63	555
47	50	Belarus	34.1	72.47	6.07	463
48	45	Colombia	33.9	73.98	6.81	533
48	51	Jordan	33.9	73.90	7.22	336
50	48	United States	32.6	78.84	17.10	9,146
51	44	Azerbaijan	32	70.69	5.58	436
52	42	Algeria	31.5	71.01	6.64	314
53	52	Serbia	30.6	75.14	10.60	475
54	NA	Russia	29.6	71.07	6.55	957
55	53	Brazil	19.7	73.89	9.67	1,085

Кількість апаратів для магнітно-резонансної томографії (МРТ) і комп'юторної томографії (КТ) на млн. мешканців

Сегодня я вижу много людей, старающихся изо всех сил, усердно работающих просто потому, что они цепляются за старые идеи. Они хотят, чтобы все было, как и раньше, они сопротивляются переменам.

Я знаю людей, потерявших работу или свои дома, и они проклинаят технический прогресс, экономику или своего босса. Грустно об этом говорить, но эти люди так и не осознали, что проблема-то вся в них самих. Старые идеи тянут их на дно. Старые идеи - их самый большой пассив. Пассив потому, что эти старые идеи - вчерашний день.

Дякую за увагу